

Tisková zpráva

Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2018

- ⊙ Za nejsympatičtější jsou považováni Slováci (čtyři pětiny dotázaných uvedly odpověď "velmi" nebo "spíše" sympatičtí).
- ⊙ Největší antipatie vyvolávají Romové a Arabové - téměř tři čtvrtiny dotázaných uvedly odpovědi "spíše" či "velmi nesympatičtí".
- ⊙ S výjimkou Vietnamců a Arabů se míra sympatií či nesympatií k jednotlivým národnostním skupinám v čase příliš nemění. Nárůst sympatií k Vietnamcům proběhl jednak mezi roky 2013 a 2014, jednak mezi roky 2017 a 2018. Nárůst nesympatií k Arabům byl zaznamenán mezi lety 2014 a 2016, v roce 2017 se tento nárůst zastavil a v roce 2018 došlo k mírnému poklesu.

Zpracoval:
Milan Tuček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

V březnu 2018 byl v rámci pravidelných šetření Naše společnost zkoumán vztah veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v České republice. Do šetření bylo zahrnuto celkem 17 národností žijících v naší zemi včetně Čechů, kteří v tomto případě slouží jako skupina ke srovnání s ostatními. Respondenti své sympatie či antipatie vyjadřovali pomocí pětibodové škály, na které bod 1 znamenal „velmi sympatičtí“, 2 „spíše sympatičtí“, 3 „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“, 4 „spíše nesympatičtí“ a 5 „velmi nesympatičtí“.

Největší sympatie projevují občané zcela pochopitelně ve vztahu k Čechům (86 % zvolilo možnost „velmi sympatičtí“ nebo „spíše sympatičtí“ a jen 1 % „spíše či velmi nesympatičtí“) a k Slovákům (80 % sympatičtí / 4 % nesympatičtí). S jistým odstupem následují Poláci, kterým projevuje sympatie polovina (50 %) veřejnosti proti 13 % vyjadřujících nesympatie. U následujících národností převažují sympatie nad nesympatiemi: Řekové (38 % / 14 %), Židé (30 % / 16 %), Maďaři (30 % / 18 %), Němci (34 % / 25 %), Vietnamci (37 % / 21 %) a Bulhaři (25 % / 22 %). U dalších národností nastává převaha antipatií nad sympatiemi, i když největší podíl tvoří neutrální hodnocení „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“: Rusové (25 % sympatičtí / 34 % nesympatičtí), Srbové (22 % / 26 %), Ukrajinci (21 % / 39 %) a Číňané (21 % / 30 %). V případě Rumunů (11 % / 46%), Albánců (10 % / 51 %), Arabů (5% / 73 %) a Romů (5 % / 73 %) již deklarované antipatie tvoří největší část odpovědí, v případě tří posledně zmíněných národnostních skupin dokonce výraznou absolutní většinu. Tradičně nejhorší vztah občané deklarují vůči Romům, u kterých 37 % respondentů zvolilo odpověď „velmi nesympatičtí“, což představuje relativně nejčastější postoj k této národnostní skupině. V tomto ohledu se k nim ovšem v posledních letech přiblížili Arabové, což letošní šetření potvrdilo: odpověď „velmi nesympatičtí“ je zde také nejčastější a nijak neliší od míry antipatií ve vztahu k Romům. Oproti roku 2014 došlo k nárůstu krajních nesympatií ve vztahu k Arabům o 16 procentních bodů, přičemž více než desetibodový vzestup se odehrál mezi roky 2015 a 2016.

Časové srovnání potvrdilo, že míra sympatií či antipatií k uvedeným národnostem je více méně stabilní v celém sledovaném období. Za povšimnutí jen stojí, že jediný významný nárůst antipatií k Arabům se aktuálně zastavil v minulém roce a že tehdy došlo, možná v souvislosti s antipatiemi k Arabům, k mírnému poklesu míry nesympatií u hodnocení vztahu k romskému etniku. Výsledky za letošní rok signalizují určitý trend, ovšem rozdíl v průměrném hodnocení sympatií jak k Arabům, tak k Romům není statisticky významný. Za zmínku stojí nárůst sympatií k Vietnamcům, kdy průměr dosahuje zatím nejnižší hodnoty od roku 2013 (poprvé zjišťováno) a kdy pokles od minulého roku je na hranici statistické významnosti. Podobný posun se v aktuálním šetření projevil i u Číňanů a mírné zlepšení nastalo také v případě Srbů a Albánců.

Tabulka 1: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR (%)¹

	Velmi sympatičtí (1)	Spíše sympatičtí (2)	Ani sympatičtí, ani nesympatičtí (3)	Spíše nesympatičtí (4)	Velmi nesympatičtí (5)	Nevím	průměr
Češi	46	40	12	1	0	1	1,69
Slováci	37	43	15	3	1	1	1,85
Poláci	12	38	35	11	2	2	2,52
Řekové	7	31	39	11	3	9	2,69
Židé	6	24	44	9	7	10	2,83
Vietnamci	5	32	40	15	6	2	2,85
Maďaři	5	25	44	15	3	8	2,85
Němci	5	29	39	18	7	2	2,91
Bulhaři	4	21	45	18	4	8	2,97
Srbové	4	18	41	19	7	11	3,08
Rusové	5	20	38	25	9	3	3,15
Číňané	3	18	41	21	9	8	3,15
Ukrajinci	3	18	37	26	13	3	3,29
Rumuni	2	9	35	34	12	8	3,50
Albánci	2	8	27	33	18	12	3,68
Romové	1	4	20	36	37	2	4,07
Arabové	1	4	17	36	37	5	4,09

Pozn.: V tabulce jsou národnosti srovnány podle pořadí tak, jak se umístily v průměru podle oblíbenosti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 3. 2018, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 2: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR – vývoj v čase (%)

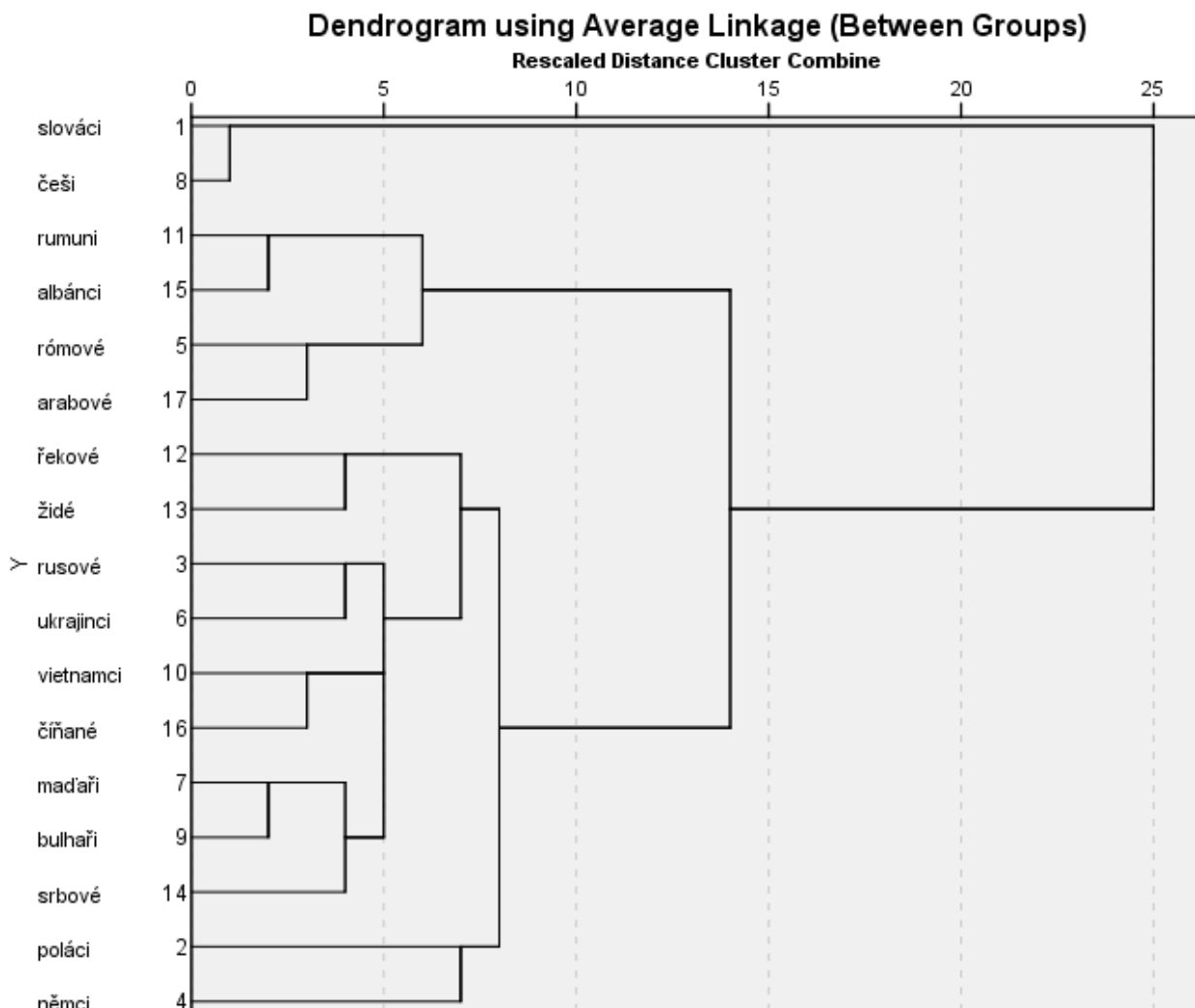
	III/2013	III/2014	II/2015	III/2016	III/2017	III/2018
Češi	1,69	1,58	1,59	1,66	1,75	1,69
Slováci	1,79	1,72	1,76	1,88	1,91	1,85
Poláci	2,47	2,40	2,47	2,61	2,59	2,52
Řekové	2,72	2,58	2,72	2,88	2,74	2,69
Židé	2,80	2,67	2,83	2,91	2,86	2,83
Vietnamci	3,26	3,09	3,11	2,96	2,97	2,85
Maďaři	2,96	2,80	2,88	2,93	2,86	2,85
Němci	2,87	2,83	2,82	2,87	2,89	2,91
Bulhaři	2,98	2,88	2,95	2,98	2,93	2,97
Srbové	3,16	3,07	3,19	3,21	3,20	3,08
Rusové	3,11	3,27	3,31	3,18	3,16	3,15
Číňané	3,35	3,28	3,25	3,27	3,27	3,15
Ukrajinci	3,57	3,36	3,44	3,26	3,30	3,29
Rumuni	3,60	3,56	3,55	3,59	3,52	3,50
Albánci	3,66	3,65	3,74	3,86	3,80	3,68
Romové	4,24	4,21	4,30	4,26	4,15	4,07
Arabové	-	3,79	4,02	4,20	4,19	4,09

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

¹ Znění otázky: „Jak byste pomocí této škály označil svůj vztah ke skupinám obyvatelstva žijícím na území České republiky? a) Slováci, b) Poláci, c) Rusové, d) Němci, e) Romové, f) Ukrajinci, g) Maďaři, h) Češi, i) Bulhaři, j) Vietnamci, k) Rumuni, l) Řekové, m) Židé, n) Srbové, o) Albánci, p) Číňané, q) Arabové.“
Možnosti odpovědí: 1 = velmi sympatičtí, 2 = spíše sympatičtí, 3 = ani sympatičtí, ani nesympatičtí, 4 = spíše nesympatičtí, 5 = velmi nesympatičtí

Podrobnější analýza sympatií či nesympatií k Arabům prokázala, že tento postoj nejvíce koreluje s postojem k Romům (korelační koeficient 0,47), Albáncům (0,53) a Rumunům (0,50) - (viz též následující faktorovou analýzu). Postoj k Arabům je ovlivněn deklarovanou životní úrovní (ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň, v 34 % uvedli odpověď „velmi nesympatičtí“, ti, kteří deklarují špatnou životní úroveň, tuto odpověď uvedli v 50 %). Podobná podmíněnost názorů byla zjištěna i v případě Romů. Za pozornost stojí, že výrazný rozdíl v názorech na Araby jsme zjistili mezi voliči M. Zemana a J. Drahoše (45 % ku 32 % v odpovědi „velmi nesympatičtí“). Co se týče vztahu k Romům, zde jsme názorovou diferencii nezjistili. Avšak u sympatií k Rusům se voliči M. Zemana a J. Drahoše opět lišili (35 % ku 18 % v součtu odpovědí „velmi“ a „spíše sympatičtí“). Dotázaní s různou životní úrovní se v hodnocení Rusů nelišili.

Klastrová analýza (viz následující graf) naznačila blízkost mezi některými národnostmi. Za pozornost stojí, že jeden klastr tvoří Arabové, Romové, Rumuni a Albánci (viz též výše zmíněná korelace). Dále pak je potvrzena blízkost Rusů a Ukrajinců, Vietnamců a Číňanů, Maďarů, Bulharů a Srbů a oddělené vnímání Poláků a Němců. Pro blízkost Řeků a Židů nemáme vysvětlení, graf jen dokládá, že jejich „klastr“ je podobně oddělen jako Poláci a Němci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 3. 2018, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. - 15. 3. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1061</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>230</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.11</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov180409</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>9. dubna 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“.]